

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ҺҮГУГЛАРЫ ҺАГТЫНДА ҮМУМИ БӘЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр айләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗылмаз һүгугларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгугларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуглары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибад вә зүлмә гаршы гијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгугларынын ганунун һакимијәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә алараг,

халглар арасында мөһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халгларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгугларына, инсан шәхсијәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һүгүг бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин јакшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгугларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә көтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгүг вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәмин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијәт кәсб етдијини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүгуглары һагтында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәмин һүгүг вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалг сәвијәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкيلاتын үзвү олан халглары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халглары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј көстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халглар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуглары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгугларына көрә азад вә бәрабәр доғулулар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда давраммалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкиндән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгүг вә азадлыгларә малик олмалыдыр.

Бундан әлавә, һәмин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәмин әразинин мүстәгил, гәјуумлуг алтында олан, өзүидәрәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг, сијасы, һүгути вә бејнәлхалг статусундан асылы оларәг һеч бир аҗры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин јашамағ, азадлығ вә шәхси тохунулмазлығ һүтуғу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлығ вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилір.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәруз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајарағ өзүнүн һүгүг субъектлтилијинин танынмасы һүгүгуна малиқдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгүгуна малиқдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилијә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һүгүгуна малиқдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конститусијанын вә ја ганунун она вердији һүгүгларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгүгларынның бәрпа олунмасы һүгүгуна малиқдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәруз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һүгүг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамының әсаслылығының мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлығ вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгүгуна малиқдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачығ мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна малиқдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалғ һүгүга әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасының кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмағ һүгүгу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгүгуна малиқдир.

2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмага истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә җајытмаг һүгугуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс дикәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Бу һүгүг һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајет вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгугуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олага вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгүгундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әләмәтләринә кәрә һеч бир мәһдудият гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијәт вә дәвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә дикәрләри илә бирликдә мүлкијәтә саһиб олма һүгугу вар.
2. Һеч ким өзбашына олага мүлкијәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олага әгидәјә малик олмаг вә информасия вә идејалары дәвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јајмаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасиялар азадлығы һүгугуна маликдир.
2. Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасияја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дәвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дәвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрәбәр имкана малик олмаг һүгугуна маликдир.

3. Халгын ирадәси игтидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгугу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән дикәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мұтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими социал мұдафиә һүгугуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалг әмәкдашлыг јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујгун олараг онун ләјагәтинин мұдафиәси вә шәхсијәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуглара малиқдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизликдән мұдафиә һүгугу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һүгугуна малиқдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә дикәр социал мұдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә айләсинин ләјигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгугуна малиқдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марагларыны мұдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифагларына дахил олмаг һүгугу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мұтамади мәзунијәт һүгугу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә айләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кәјим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгугуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллик, дул галма, гочалыг вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгугуна малиқдир.
2. Аналыг вә ушаглыг хүсуси гајгы вә јардым алмаг һүгугуна малиқдирләр. Һәм никаһ нәтичәсіндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушаглар ејни социал мұдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил һүгугу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.
2. Тәһсил инсан шәхсијәтинин там инкишафына вә инсан һүгуглары вә әсас азадлыглары һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вә дини групплар арасында гаршылыгы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсіндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.
3. Валидејнләр өз ајашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә малиқдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгугуна малиқдир.
2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсіндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүгугуна малиқдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгүг вә азадлыгларын там тәмин олундуғу социал вә бејнәлхалг дүзүм һүгүгу вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.
2. Өз һүгүг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудиятләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән дикәрләринин һүгүг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлагы, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.
3. Бу һүгүг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дәвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгүг вә азадлыгларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмағ вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгүгунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
